

Memo

Aan: Gemeentesecretaris

Van: College van burgemeester en wethouders

CC: Stuurgroep AZC+, COA, Vivare, Ruimtemanagers

Datum: 21 juni 2022, versie 1.2 (201567210)

Betreft: Opdracht en proces effecten- en locatieonderzoek eventuele asiel- en andersoortige opvang in de gemeente Duiven (AZC+)

1. Aanleiding

Het Centraal Orgaan Asielzoekersopvang (COA) loopt tegen de grenzen aan bij de uitvoering van zijn wettelijke taak om asielzoekers op te vangen en te begeleiden. Er is al te lang een groot tekort aan opvangplekken voor asielzoekers. Medio mei van dit jaar waren er 45.000 opvangplekken beschikbaar. Het COA verwacht dat de capaciteitsopgave de komende periode hoog zal blijven en heeft daarom ook de gemeente Duiven om hulp gevraagd om binnen anderhalf jaar door te groeien naar 61.000 opvangplekken. De situatie in het aanmeldcentrum Ter Apel is momenteel erg nijpend.

Deze oproep heeft het COA ook aan de gemeenteraad gedaan tijdens de thema-avond 'Vluchtelingen Oekraïne en asielzoekers' op 12 april. De burgemeester stelde toen voor om samen met het COA te onderzoeken of de asielopvang gecombineerd kan worden met de opvang van statushouders en andere (lokale) spoedzoekers. De raad heeft hier instemmend op gereageerd.

Op 13 april 2022 verscheen het volgende persbericht: *"De gemeente Duiven en het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) verkennen een nieuwe vorm van samenwerking. Het COA wil met de gemeente Duiven onderzoeken of een tijdelijke huisvestingslocatie voor enkele jaren mogelijk is. Het zou moeten gaan om een locatie voor zowel de huisvesting van asielzoekers als voor tijdelijke woningen voor bestaande inwoners. Mogelijk kunnen dan zo'n 200 tot 300 mensen worden geholpen met tijdelijke wooneenheden die enkele jaren blijven staan."*

2. Coalitieakkoord Gemeente Duiven 2022-2026

Inmiddels is er een nieuw college en de coalitie heeft in hun akkoord het volgende opgenomen: *"Oriënterend is met de gemeenteraad gesproken over de mogelijkheid een asielzoekerscentrum te vestigen in onze gemeente. We onderschrijven de noodzaak om mee te werken aan oplossingen voor het nijpende probleem op dit vlak maar ook wat betreft*

de huisvesting van statushouders. We onderzoeken de mogelijkheden van meerdere locaties en bepalen dan of en voor welke locatie we hieraan willen meewerken. We willen dan graag komen tot een centrum dat ook bijdraagt aan tijdelijke huisvesting van statushouders en spoedzoekers.”

3. Bestuursopdracht

De vraag of de gemeente een bijdrage kan leveren in het ontlasten van Ter Apel ligt ook in Duiven nadrukkelijk op de bestuurlijke tafel. Het college wil bekijken of en zo ja onder welke voorwaarden de gemeente Duiven iets kan betekenen. Hiervoor wordt een effecten- en locatiestudie uitgevoerd. In het kort houdt de bestuursopdracht het volgende in:

- A) Het in beeld brengen van de effecten (waaronder wenselijkheid en haalbaarheid) van een mogelijk asielzoekerscentrum, van circa 200 asielzoekers¹, in combinatie met circa 100 andersoortige spoedzoekers (hierna: AZC+) voor de gemeente Duiven.
- B) Het in beeld brengen van locaties die hiervoor in aanmerking kunnen komen en het uitvoeren van een voorselectie op basis van objectieve criteria (van circa 10-15 naar circa 3).
- C) Het nader analyseren van de geschikte locaties en het terugbrengen (van circa 3) naar één voorkeurslocatie inclusief medewerkingsvoorwaarden.

Deze drie onderdelen worden in punt 6 van deze memo nader toegelicht. Onderdeel A en B worden parallel uitgevoerd. En tussen onderdeel B en C zit een go/no go besluit door het college. Voor het gehele proces wordt een participatie- en communicatieaanpak opgesteld. Het zwaartepunt hierin ligt naar verwachting na het go/no go besluit. Zie verder punt 11 van deze memo.

4. Projectorganisatie

- Bestuurlijk opdrachtgever: Dominique van Dam (wethouder Wonen).
- Ambtelijk opdrachtgever: Rutger den Haan (gemeentesecretaris).
- Stuurgroep: opdrachtgevers, Huub Hieltjes (portefeuillehouder Asielopvang), Marjanneke Wieringa (afdelingsmanager Sociaal Domein), Johan Sikes (afdelingsmanager R&B), Esther Groenewegen (communicatieadviseur) en Sander Geertsen (projectleider).
- Klankbordgroep (bestuurlijk): COA en Vivare.
- Projectteam: projectondersteuning, vakspecialisten wonen, ruimte en onderwijs (afd. Ruimte, Samenleving en Ontwikkeling), milieu en geluid (afd. Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving), verkeer en nuts (afd. Realisatie en Beheer), zorg en asielbeleid (afd. Sociaal Domein), Openbare Orde en Veiligheid, participatie en communicatie (afd. Advies), financiën (afdeling Financiën & Belastingen).

5. Gemeentelijke kaders

Voor de komst van een mogelijk AZC+ gelden de volgende kaders:

- a. Bijdrage aan het gemeentelijke huisvestingsprogramma;
- b. circa 200 opvangplekken voor asielzoekers;
- c. in combinatie met circa 100 andere opvangplekken voor lokale spoedzoekers en/of statushouders dan wel Oekraïners;
- d. gedurende een periode van 3-5 jaar²;
- e. de locatie voldoet aan de eisen van het COA (bijvoorbeeld afstand tot voorzieningen en openbaar vervoer);

¹ Dit is het minimale aantal opvangplaatsen voor het COA om samen met een andere in de buurt gelegen locatie van vergelijkbare omvang een gezamenlijke beheerorganisatie op te zetten.

² Het COA ziet opvang tot 1 jaar als noodopvang, en opvang langer dan 3 jaar als reguliere opvang.

- f. het AZC moet verbinding maken met de Duivense samenleving (kansen voor lokale ondernemers, social return);
- g. de veiligheid van omwonenden, asielzoekers en andere betrokkenen is gewaarborgd.

Wellicht is het mogelijk om het als permanente flexibele huisvestingslocatie in te steken waarbij de eerste 3-5 jaar de doelgroep van het COA wordt opgevangen. Dit sluit beter aan bij de verwachte (permanente) druk op de huisvestingmarkt in de toekomst. De omgevingsvisie verdient aanvulling op dit onderwerp. Wellicht dat ontvlechting van het gecombineerde huisvestingsvraagstuk ook kansen biedt.

6. Uitwerking bestuursopdracht

Hieronder zijn de drie onderdelen van de bestuursopdracht nader uitgewerkt.

Ad A) Het effectenonderzoek

Hierin dient ook een integraal en concreet antwoord te komen op de volgende vragen:

- In hoeverre draagt de andersoortige opvang bij aan het terugdringen van de woningnood binnen de gemeente Duiven en het draagvlak voor een AZC+?
- Wat voor gevolgen heeft de vestiging van AZC+ verder voor de gemeente Duiven (intern en extern) en gemeentegrens-overstijgend?
 - Openbare orde en veiligheid (zowel intern als politie);
 - verkeer aantrekkende werking;
 - voorliggende veld (bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk Duiven-Westervoort en Mikado);
 - primair onderwijs, voortgezet onderwijs en leerlingenvervoer;
 - jeugdzorg, gezondheidszorg en Wmo;
 - gemeentelijke begroting.
- In hoeverre kunnen doelgroepen gemengd op één locatie worden opgevangen en welke succesfactoren gelden hierbij?
- In hoeverre worden de (opvang)taakstellingen voor Duiven aangepast indien de gemeente meewerkt aan het initiatief van het COA?
- Wat is de rol- en kostenverdeling tussen met name COA, gemeente en Vivare rondom en na de realisatie van een mogelijk AZC+ (bijvoorbeeld exploitatie en inburgering)?
- Wat is de impact op de overige ambities uit het coalitieakkoord?
- Wat is de impact op de workload van de ambtelijke werkorganisatie 1Stroom?

Ad B) Het locatieonderzoek

Op basis van een (bestuurlijk-)ambtelijke brainstorm worden alle mogelijke locaties binnen de gemeente geïnventariseerd. Ook de suggesties die de omwonenden van locatie aan de Rijksweg hebben gedaan worden hierin meegenomen. Al deze locaties komen op een groslijst.

Op deze lijst komen in elk geval de gemeentelijke kavel tussen Rijksweg 2 en 4 (alwaar circa twintig jaar geleden eerder tijdelijk een AZC heeft bestaan) en een aantal woningbouwlocaties. Andere locaties kunnen zijn waar gemeente, provincie of rijk grondeigendom hebben of een andere grond-/vastgoedeigenaren die hieraan wil mee werken. Ook bestaande locaties die getransformeerd kunnen worden van kantoor/bedrijfsruimte naar opvang worden bekeken.

De groslijst omvat naar verwachting 10-15 locaties. Vervolgens wordt in dit onderdeel van het onderzoek ook het aantal geschikte locaties aan de hand van de onderstaande voorselectiecriteria teruggebracht naar circa 3.

Voorselectiecriteria

Het COA heeft op 18 mei de "Basisvereisten voor een opvanglocatie" aangereikt (zie bijlage). Hier wordt met name de minimale omvang genoemd: een terrein vanaf 3 hectare of leegstaand vastgoed vanaf 3.000m² bruto-vloeroppervlak. Met behulp hiervan en de aanvullende onderstaande criteria wordt het aantal locaties dus teruggebracht naar circa 3.

- Beschikbaarheid;
- impact op geplande ontwikkelingen;
- grondhouding eigenaar;
- voorzieningen;
- combinatie van doelgroepen mogelijk;
- snelheid van procedures en realisatie;
- gewekte verwachtingen omwonenden;
- draagkracht omliggende wijk(en).

GO/NO GO

Tussen onderdeel B en C zit een go/no go besluit van het college. Het college betreft hierbij ook hetgeen met en in de raad op 4 oktober 2022 besproken is. Dan worden de resultaten van onderdelen A en B teruggekoppeld en wordt de raad om een opinie gevraagd of de gemeente Duiven mee wil werken aan de totstandkoming van een asielzoekerscentrum.

Ad C) De locatiekeuze

Bij een go wordt vervolgens gekeken hoe de overgebleven locaties op de onderstaande criteria scoren:

- Sociale veiligheid;
- leefbaarheid;
- landschappelijk en stedenbouwkundige inpasbaarheid;
- maatschappelijke uitvoerbaarheid (draagvlak omwonenden/inwoners, mogelijke inzet vrijwilligers (o.a. verenigingen/kerken), lokale ondernemers, social return);
- verkeersveiligheid (en bereikbaarheid);
- milieu (omgevingsaspecten als wegverkeerslawaaï, luchtkwaliteit, milieuzonering, externe veiligheid, bodem, water, ecologie en archeologie);
- planologische uitvoerbaarheid (huidig gebruik en wat is er procedureel nodig);
- technische uitvoerbaarheid (ondergrond, ontsluiting);
- economische uitvoerbaarheid (business case).

In dit onderdeel van het onderzoek worden omwonenden en inwoners intensiever via het participatietraject betrokken. De participatiestrategie voor onderdeel C sluit aan bij de trede 'Raadplegen' uit de participatieladder zoals opgenomen in punt 11 van deze memo.

Dit onderdeel eindigt naar verwachting in november 2022 met een collegebesluit over de definitieve keuze voor een locatie.

7. Eigenaarschap

De effecten- en locatiestudie wordt in opdracht van de gemeente Duiven uitgevoerd. COA en anderen leveren input maar zijn geen opdrachtgever. Over de exacte voorwaarden waaraan de mogelijke AZC+-locaties moeten voldoen vindt nog afstemming plaats met COA en Vivare.

Ook moet in het traject de vraag worden beantwoord of er (politiek) draagvlak voor een permanente oplossing is. Bijvoorbeeld voor een asielzoekerscentrum of een permanente flexibele huisvestingslocatie waarbij de eerste 3-5 jaar de doelgroep van het COA wordt opgevangen.

8. Gemeentelijke planning

De onderstaande planning is ambitieus. Indien blijkt dat de kwaliteit van het effecten- en locatieonderzoek hierdoor in het geding komt wordt de planning bijgesteld.

De concept planning is:

- 29 april: eerste bestuurlijke afstemming.
- Week van 2 mei: contact legen met geschikte bureaus voor effecten- en locatiestudie
- Week van 9 mei: contact leggen COA en Vivare over kaders effecten- en locatiestudie en vervolg.
- Week van 16 mei: afstemming nieuwe portefeuillehouder.
- Week van 23 mei: afstemming met COA en Vivare.
- 24 mei: eerste bijeenkomst stuurgroep (over opdracht en proces).
- Week van 30 mei: afstemming portefeuillehouder.
- 2 juni: deadline aanlevering collegevoorstel ambtelijk opdrachtgever.
- 7 juni: collegevoorstel in MT.
- 21 juni: besluit nieuwe college over opdracht en proces.
- 24 juni: tweede bijeenkomst stuurgroep.
- Week van 27 juni: kennisgeving over opdracht en proces naar gemeenteraad en omwonenden Rijksweg.
- Juni-juli: uitvoering locatieonderzoek naar buiten, gesprekken stakeholders.
- Begin augustus: derde bijeenkomst stuurgroep (over concept effecten- en locatiestudie).
- 1 augustus (week 31) t.e.m. 19 augustus (week 33): zomerreces college.
- 18 augustus: deadline aanlevering collegevoorstel ambtelijk opdrachtgever.
- 23 augustus: effectenstudie, voorselectie locaties en nadere participatieaanpak in het MT.
- 30 augustus: effectenstudie, voorselectie locaties en participatieaanpak in het college.
- 4 oktober (onder voorbehoud): effectenstudie, voorselectie locaties en participatieaanpak in de gemeenteraad.
- 11 oktober: go/no go besluit door college.
- Oktober: bij een go participatietraject locatiekeuze.
- November-december: definitieve locatiekeuze door college.
- ?: aanvraag omgevingsvergunning.
- ?: omgevingsvergunning (mits passend in de kruimellijst)³.
- ?: bezwaarprocedure en beslissing op bezwaar.
- ?: start bouw.
- ?: opening AZC+.

9. Financieel

Deze klus valt buiten de reguliere werkzaamheden van 1Stroom en valt daarmee niet binnen de kostenverdeling van 1Stroom. Het is dus een separaat traject van de gemeente Duiven.

Met het COA moeten nog afspraken worden gemaakt over de vergoeding van kosten voor het effecten- en locatieonderzoek en eventueel daarna in de realisatie- en exploitatiefase. Uitgangspunt zijn vergelijkbare afspraken als bij de tijdelijke opvang van Alleenstaande Minderjarige Vreemdelingen in Regina Pacis.

³ Als uit de locatiestudie blijkt dat er een bestemmingsplanwijziging nodig is dan heeft dit gevolgen voor de planning.

Ambtelijk wordt een urenregistratie bijgehouden en 1Stroom factureert die uren zodat ook per direct compenserende inhuur kan plaatsvinden.

10. Risico's

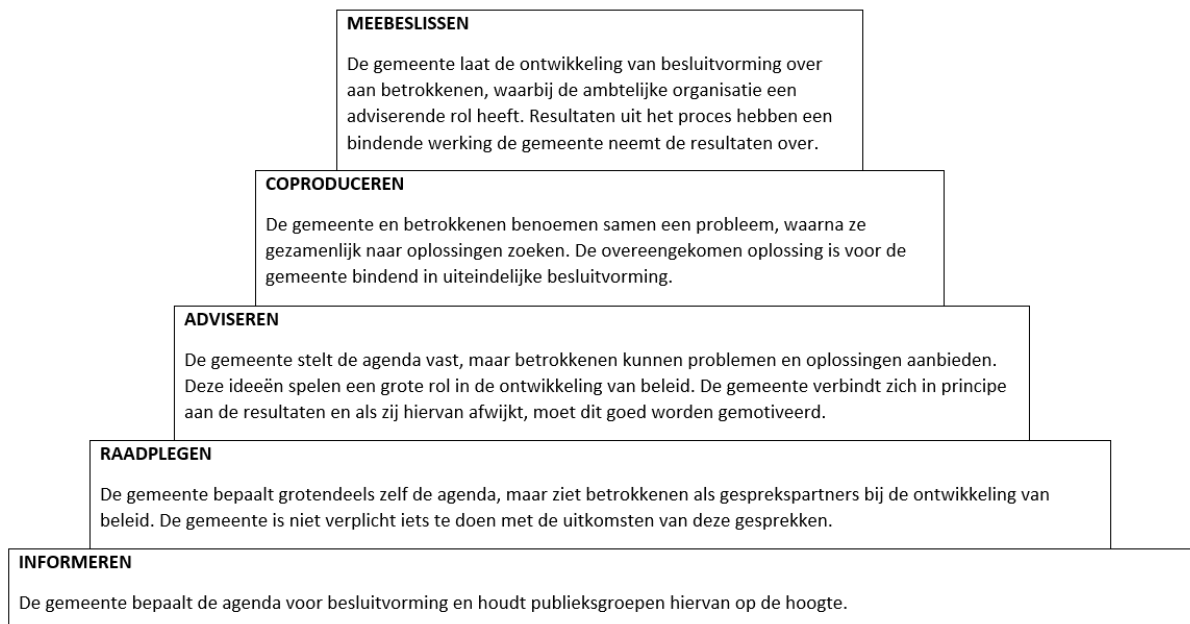
- Er is geen draagvlak bij de omwonenden van de tijdens de thema-avond 'Vluchtelingen Oekraïne en asielzoekers' op 12 april 2022 genoemde locatie aan de Rijksweg.
- De kans bestaat dat er nu onderzoekskosten worden gemaakt terwijl het bij een no go niet tot realisatie komt.
- Het Rijk bereidt momenteel wetgeving voor om huisvesting van asielzoekers af te dwingen.
- Het is onduidelijk of de budgetten vanuit het Rijk/COA voldoende zijn voor een haalbare business case.

11. Participatie en communicatie

Op korte termijn wordt voor het gehele proces een participatie- en communicatiestrategie en -planning uitgewerkt. Onderdeel C sluit aan bij de trede 'Raadplegen' uit de onderstaande participatieladder. En onderdelen A en B sluiten aan bij de trede "Informereren".

De gemeenteraad wordt met een kennisgeving op hoofdlijnen van de onderzoeks aanpak op de hoogte gesteld. Hetzelfde geldt voor de directomwonenden van de locatie aan de Rijksweg. Dit is tijdens de gesprekken ook toegezegd. Daarna wordt in principe pas in september weer gecommuniceerd over de terugkopeling die naar de gemeenteraad van 4 oktober 2022 wordt verzonden.

PARTICIPATIELADDER

12. Bijlage(n)

- Basisvereisten voor een opvanglocatie (COA, december 2021)